

TER ONDERTEKENING
Aan: MOCW, SOCW

**Wetgeving en Juridische
Zaken**

Van

T

T

Datum
4 december 2025

Referentie
WJZ/54895491 (ID13598)

Bijlagen
MR-formulier (54896585);
Nader rapport (52458487);
Advies RvS (53161046);
Wetsvoorstel K-2 (52223094);
Beslisnota's (55820852)

Intern OCW afgestemd
MBO

nota

Nader rapport wetsvoorstel Modernisering
beroepsonderwijs, educatie en vsv Caribisch Nederland

Aanleiding

De Afdeling advisering van de Raad van State heeft advies uitgebracht over het wetsvoorstel 'Modernisering beroepsonderwijs, volwasseneneducatie en voortijdig schoolverlaten in Caribisch Nederland' (dictum B). De planning is gericht op inwerkingtreding van het wetsvoorstel op 1 augustus 2026. Daarvoor is indiening bij de Tweede Kamer op korte termijn een vereiste.

Geadviseerd besluit

Indien u akkoord bent, verzoek ik u het ministerraadformulier te ondertekenen.

Kernpunten

- Het advies van de Afdeling noopt niet tot fundamentele wijzigingen in het wetsvoorstel.
- In verband met de demissionaire status van het kabinet moet de ministerraad akkoord gaan met het nader rapport en de volgende procedurestap.
- Na akkoord van de ministerraad wordt het nader rapport ter ondertekening aan u voorgelegd. Met het nader rapport biedt u het wetsvoorstel vervolgens aan bij de Koning, waarna het wetsvoorstel door de Koning wordt ingediend bij de Tweede Kamer.

Toelichting

Op het moment van indiening van het wetsvoorstel bij de Tweede Kamer worden deze nota en de eerdere beslisnota's over het wetsvoorstel openbaar gemaakt. Ook worden dan voorbereidende documenten (uitvoeringstoetsen van DUO, ATR, CvTE, ROA CN en SBB) op de wetgevingskalender gepubliceerd.

Advies RvS en nader rapport

De Afdeling advisering van de Raad van State is overwegend positief over het wetsvoorstel maar doet de volgende aanbevelingen:

- Clausuleer enkele te ruime delegatiegrondslagen in verband met het primaat van de wetgever;
- Verklaar de Kaderwet zelfstandige bestuursorganen van toepassing op de Raad onderwijs arbeidsmarkt Caribisch Nederland (ROA CN) teneinde de ministeriële verantwoordelijkheid en democratische controle voldoende te

regelen;

Datum

4 december 2025

- Maak duidelijk welke subsidierechtelijke regels van toepassing zijn op de subsidie aan ROA CN;
- Pas de toelichting over de doorgifte van persoonsgegevens aan Caribisch Nederland aan en overweeg hoe te voorzien in specifieke maatregelen om een adequaat beschermingsniveau te waarborgen; en
- Geef in de toelichting de gewenste criteria en methode voor evaluatie van het wetsvoorstel aan.

Met het nader rapport wordt toegelicht hoe het wetsvoorstel op deze punten is aangepast. Ook wordt de samenloop van dit wetsvoorstel met andere wetsvoorstellen tot wijzigingen van de Wet educatie en beroepsonderwijs (WEB)¹ geactualiseerd.

Inhoud wetsvoorstel

- Met dit wetsvoorstel worden de Wet educatie en beroepsonderwijs BES (hierna: WEB BES) en de Wet sociale kanstrajecten jongeren BES (hierna: SKJ-wet) ingetrokken. Het beroepsonderwijs, de volwasseneneducatie en het voorkomen en bestrijden van voortijdig schoolverlaten (hierna: vsv) van mbo-studenten wordt voortaan geregeld in de WEB en voor wat betreft het vsv van leerlingen aan een school voor voortgezet onderwijs in Caribisch Nederland in de Wet voortgezet onderwijs 2020 (hierna: WVO 2020).
- Er komt één wettelijk kader voor het beroepsonderwijs, de volwasseneneducatie en vsv voor zowel Caribisch als Europees Nederland.² Waar nodig wordt voorzien in afwijkende regels voor Caribisch Nederland.
- De WEB wordt zoveel mogelijk van toepassing verklaard op het Caribisch deel van Nederland. Indien de eilandelijke context specifieke afwijkingen noodzakelijk maakt, dan zijn deze afwijkingen aan het eind van ieder hoofdstuk in de WEB opgenomen.

Aanleiding voor het wetsvoorstel

- De WEB BES en de SKJ-wet gelden sinds de staatkundige wijziging van 2010. Beide wetten zijn echter op tal van punten verouderd geraakt. Dit leidt tot onduidelijkheden en knelpunten in de uitvoering. Ook is er sprake van situaties waarin de praktijk niet meer in lijn te brengen is met wet- en regelgeving. Dit alles noopt tot actie.
- Dat de wetgeving is achtergebleven bij de ontwikkelingen op de BES-eilanden, en bij de ontwikkelingen in Europees Nederland, is mede het gevolg van het kabinetsbeleid uit 2010. Daarbij werd legislatieve terughoudendheid ten aanzien van Caribisch Nederland betracht.
- In 2019 heeft het kabinet besloten de legislatieve terughoudendheid als uitgangspunt los te laten en in plaats daarvan te gaan werken vanuit het

¹ De mbo sectorwet in Europees-Nederland.

² Nederland omvat sinds de staatkundige wijziging op 10-10-2010 ook de eilanden Bonaire, Sint Eustatius en Saba (BES of Caribisch Nederland).

comply or explain-principe. Als gevolg van dit nieuwe kabinetsbeleid wordt bij nieuwe wet- en regelgeving, en bij aanpassing van bestaande wet- en regelgeving, steeds bezien of en hoe deze wetgeving ook van toepassing kan worden verklaard in Caribisch Nederland dan wel of differentiatie nodig of wenselijk is.

Datum

4 december 2025

Belangrijkste afwijkingen van Europees Nederland door wetsvoorstel

Het uitgangspunt van dit wetsvoorstel is dat de bepalingen van de WEB ook van toepassing worden in Caribisch Nederland, tenzij vanwege de eilandelijke context sprake is van wezenlijke verschillen met Europees Nederland en daarmee differentiatie nodig of wenselijk is. De differentiatie omvat soms het behoud van thans reeds voor Caribisch Nederland geldende bepalingen.

Deze verschillen zijn steeds te rechtvaardigen vanuit een wezenlijk verschil tussen Europees en Caribisch Nederland. Hierna volgen de belangrijkste punten waar het beleid voor Caribisch Nederland op grond van het wetsvoorstel verschilt of gaat verschillen t.o.v. Europees Nederland:

- Voor het vsv wordt voorgesteld om de regie voor het opstellen van het vsv-beleid (eilandelijk plan) in Caribisch Nederland bij de scholen te beleggen in plaats van bij het bestuurscollege. Hiermee wordt het bestuurscollege ontlast. Door de verantwoordelijkheid bij de scholen te leggen, kan eerder worden gesignaleerd wanneer jongeren risico lopen uit te vallen en kunnen preventieve maatregelen sneller en effectiever worden ingezet. Scholen staan dichtst bij de jongeren en hebben daardoor de beste positie om tijdig ondersteuning te bieden, zodat schooluitval zo veel mogelijk wordt voorkomen in plaats van bestreden. Anders dan in Europees Nederland wordt ook voorgesteld het vsv-beleid per eiland (openbaar lichaam) in plaats van per regio te gaan vormgeven. Tot slot wordt voorgesteld een eenvoudiger verdeelsleutel voor de vsv-middelen ten opzichte van Europees Nederland te gaan hanteren. Deze wijziging raakt zowel het voortgezet onderwijs als het vavo en mbo.
- Voorgesteld wordt een toets vooraf in te bouwen voor het mogen starten van een bekostigde beroepsopleiding in Caribisch Nederland voor instellingen die niet reeds in een openbaar lichaam gevestigd zijn. Dit is nodig om te voorkomen dat studenten worden gedupeerd door besluitvorming nadat zij reeds met hun opleiding zijn begonnen. Indien aannemelijk kan worden gemaakt dat de betreffende opleiding van toegevoegde waarde kan zijn en niet door een bestaande instelling aldaar kan worden verzorgd, is ministeriële goedkeuring mogelijk. Ook wordt voorgesteld de zorgplicht doelmatigheid in Caribisch Nederland mede in een meer regionale context te beoordelen.
- Naast de Samenwerkingsorganisatie beroepsonderwijs bedrijfsleven (SBB) blijft voor de ROA CN een belangrijke rol behouden. Dit betreft het advies over beroepsopleidingen in Caribisch Nederland en de erkenning van leerbedrijven daar, dit laatste zowel in het kader van de WVO 2020 als de WEB. ROA CN leunt voor een deel op de taakuitoefening door SBB vanwege het verschil in schaalgrootte.

- Het huidige overgangsrecht voor de onderwijshuisvestingsvoorziening wordt zo aangepast, dat het niet alleen per onderwijssector maar ook per openbaar lichaam kan vervallen.³ Daartoe is wel steeds een separaat koninklijk besluit nodig. Gevolg zal zijn dat het bestuurscollege op Sint Eustatius en Saba uiteindelijk zelf verantwoordelijk wordt voor de onderwijshuisvesting. Voor Bonaire komt de verantwoordelijkheid voor de huisvesting uiteindelijk bij de Scholengemeenschap Bonaire (SGB) te liggen omdat die met dit wetsvoorstel een verticale scholengemeenschap wordt.
- Vanwege het regeerakkoord wordt afgezien van invoering van bijzondere uitkeringen aan het bestuurscollege voor de registratie van vsv en voor het verzorgen van opleidingen educatie in Caribisch Nederland. Dit levert wel een verschil op met Europees Nederland, waar op deze terreinen wel sprake is van specifieke uitkeringen tot 2029.

Datum

4 december 2025

Elementen wetsvoorstel die zorgen voor consistentie met Europees Nederland

De WEB zoals die voor Europees Nederland van toepassing is, wordt daarmee ook van toepassing voor Caribisch Nederland. Dit betekent onder andere dat:

- Voor het vsv-beleid de ondergrens van de doelgroep wordt verlaagd van 18 jaar naar 12 jaar oud en dat preventie ook mogelijk wordt. Daarnaast gaat met de inwerkingtreding van de Wet van school naar duurzaam werk per 1 januari 2026 de bovengrens omhoog van 25 naar 27 jaar.⁴
- De uitwisseling van verzuim- en vrijstellingsgegevens, van belang voor dat vsv-beleid, wordt gelijkgetrokken met Europees Nederland. Dit vraagt nog wel om wijziging van lagere regelgeving. En het vergt ook nog de nodige stappen in de uitvoering, die getrapt zal verlopen. Zie verder het kopje 'uitvoeringsconsequenties'.
- Voor het beroepsonderwijs de landelijke kwalificatiestructuur van de WEB wordt ingevoerd.
- Het ook mogelijk wordt om in Caribisch Nederland certificaten voor het volgen van delen van een beroepsopleiding te gaan verkrijgen. Dit is van belang voor om- en bijscholing.
- Het bestuurscollege de taak krijgt om opleidingen educatie te gaan (doen) aanbieden, afgestemd op de behoefte van zijn bevolking.

Verder van belang

- De sinds 2021 geldende bekostigingssystematiek voor het beroepsonderwijs in Bonaire wordt technisch omgehangen naar de WEB en blijft inhoudelijk ongewijzigd na inwerkingtreding van onderhavig wetsvoorstel.

³ Het overgangsrecht bepaalt dat de nieuwbouw van onderwijshuisvesting een gezamenlijke taak van openbaar lichaam en minister van OCW is.

⁴ De Wet van school naar duurzaam werk (*Stb.* 2025, 210) verruimt de doelgroep van het huidige vsv-beleid in Europees Nederland en rekt de leeftijdsgroep op tot jongeren tot 27 jaar. Voor Caribisch Nederland wordt dat dan ook de leeftijdsgrens.

- In paragraaf 3.4 (p. 60 e.v.) van de memorie van toelichting wordt ingegaan op de andere rol van de Nederlandse taal in de Caribische context. Kort samengevat kunnen de exameneisen voor Nederlandse taal op amvb-niveau niet gelijk getrokken worden met die in Europees Nederland. De taalcontext daar is wezenlijk anders. Nederlands is niet de dagelijkse spreektaal en veelal niet de moedertaal van studenten uit Caribisch Nederland.
- Uit de eerdere uitvoeringstoets van het College voor Toetsen en Examens (CvTE) van 27 maart 2024 is onder andere gebleken dat het centraal examen Nederlands, bestaande uit de onderdelen Lezen en Kijk-Luisteren, zoals dat wordt afgenomen op het mbo in Europees Nederland, niet geschikt is voor inzet in het mbo-onderwijs op Bonaire. Wel ziet het CvTE mogelijkheden om een examen Nederlands als vreemde taal (Nvt) te ontwikkelen voor deze doelgroep.
- De vraag om meer differentiatie in de referentieniveaus Nederlandse taal op het mbo, bestaat overigens ook in Europees Nederland. De expertgroep Nieuwe taaleisen in het mbo heeft een advies uitgebracht met taaleisen per mbo-niveau. In principe zijn deze taaleisen niet direct bedoeld voor studenten in Caribisch Nederland. Gezien de specifieke context waarin deze studenten leven, werken en studeren adviseert de expertgroep om deze groep specifiek te monitoren en na te gaan wat passend en haalbaar is in hun situatie.
- De diverse wijzigingen in lagere regelgeving als gevolg van dit wetsvoorstel, zoals die in het Examen- en kwalificatiebesluit WEB, vormen een apart traject, gericht op inwerkingtreding tegelijkertijd met het wetsvoorstel.
- Tot slot worden diverse wetstechnische verbeteringen voorgesteld om de structuur van de WEB te verbeteren en de wet zo duidelijker te maken.

Datum

4 december 2025

Planning

- Het streven is om het wetsvoorstel nog dit jaar in te dienen bij de Tweede Kamer. De Tweede en Eerste Kamer bepalen hun eigen agenda. Normaal gesproken zou in ieder geval de Tweede Kamer deze winter of komend voorjaar het wetsvoorstel in behandeling moeten nemen.
- De planning was steeds gericht op inwerkingtreding van het wetsvoorstel met ingang van 1 augustus 2026 (studiejaar 2026/27). Mede vanwege de latere indiening dan gepland is het onzeker of dit nog haalbaar is. Indien dit onhaalbaar blijkt te zijn, zal de inwerkingtreding met één jaar opschuiven naar 1 augustus 2027 (studiejaar 2027/28).

Adviezen en consultatie

- Het wetsvoorstel is ter advisering voorgelegd aan DUO, de Inspectie van het Onderwijs, de SBB, ROA CN, het College voor Toetsen en Examens (CvTE), de bestuurscolleges van de openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba, het Adviescollege toetsing regeldruk (ATR), de Auditdienst Rijk, de Autoriteit Persoonsgegevens (AP) en de Commissie toezicht bescherming persoonsgegevens BES (CBP BES). Dit heeft geleid tot aanpassing en aanscherping van het wetsvoorstel.

- Daarnaast heeft een internetconsultatie plaatsgevonden, die zes reacties heeft opgeleverd. Dit wetsvoorstel is niet geselecteerd voor een wetgevingstoets door het Ministerie van Justitie en Veiligheid.
- De reacties uit de consultatiefase zijn verwerkt waar dat mogelijk was. Zie verder ook paragraaf 10 van de memorie van toelichting (bijlage).

Datum

4 december 2025

Portefeuilleverdeling

SOCW: Het wetsvoorstel raakt aan uw portefeuille voor zover het betreft het voorkomen van voortijdig schoolverlaten en de volwasseneneducatie. Het vsv-beleid wordt gemoderniseerd door intrekking van de SKJ-wet en het regelen van dit beleid in de WVO 2020 en de WEB. Elk van de BES-eilanden heeft één bekostigde school voor voortgezet onderwijs en op elk eiland kan straks volwasseneneducatie gaan worden verzorgd. Vanwege het Regeerprogramma (meer autonomie voor gemeenten en in beginsel geen specifieke uitkeringen meer) wordt afgezien van invoering van een bijzondere uitkering (spuk) voor beide taken in Caribisch Nederland. Dit leidt tot een verschil met Europees Nederland en betekent tevens dat elk bestuurscollege zelf bepaalt welke middelen het besteedt aan de uitvoering van beide taken. Ook verduidelijkt dit wetsvoorstel dat voor elk eiland afzonderlijk kan worden besloten om het overgangsrecht voor de onderwijshuisvesting te laten vervallen.

MOCW: Het beroepsonderwijs is onderdeel van uw portefeuille. De omvang van het wetsvoorstel wordt grotendeels bepaald door dit onderwerp en de aanpassingen vanwege het intrekken van de WEB BES, ook omdat meerdere wettechnische wijzigingen worden aangebracht die beogen de structuur van de WEB te verbeteren. Overigens kent alleen Bonaire een (bekostigde) instelling voor beroepsonderwijs.⁵

Politieke context

- Op 4 september jl. tijdens een rondetafelgesprek in de Tweede Kamer over de onderwijsinstructietaal in Caribisch Nederland (Papiamentu, Nederlands of een andere taal) was er begrip bij de aanwezige Kamerleden dat de situatie in Caribisch Nederland wezenlijk anders is dan in Europees Nederland.
- Op 14 oktober jl. tijdens het debat over de begroting in de Eerste Kamer heeft Kamerlid Van Meenen (D66) een motie ingediend.⁶ In deze motie wordt de regering verzocht om op korte termijn in overleg te treden met de Scholengemeenschap Bonaire (SGB) met als doel de problemen op het gebied van huisvesting, basisbekostiging en arbeidsvoorwaarden op te lossen of te verkleinen en over de uitkomst van dit overleg de Kamer te informeren. Deze motie is aangehouden in afwachting van een toegezegde brief van SOCW.

Uitvoering

- Voor een goede werking van het vsv-beleid op alle drie de eilanden zijn er nog wel diverse hobbels te nemen. Naast de wijzigingen in wet- en

⁵ Er is geen beroepsonderwijs in de zin van de WEB op Sint Eustatius en Saba. Daar is een eigen onderwijssoort (CXC) die onder de regels van de WVO 2020 valt.

⁶ *Kamerstukken I 2025-2026, 36725 VIII, nr. L.*

regelgeving vraagt de implementatie hiervan de nodige aandacht bij zowel het ministerie van OCW, DUO als de bestuurscolleges en scholen ter plekke. DUO merkt op dat na inwerkingtreding van het wetsvoorstel de uitwisseling van gegevens slechts stapsgewijs kan verlopen. Eerst de uitwisseling van basisgegevens (naam, inschrijving school etc.) in Bonaire, en pas daarna de verzuim- en vrijstellingsgegevens. Voor Saba en Sint-Eustatius zijn er extra uitdagingen om dit te realiseren, waardoor nog dit langer zal duren. In de tussentijd zal de uitvoering daarom meer lokaal plaatsvinden, zonder uitwisseling van gegevens met DUO.

Datum
4 december 2025

- Positief is dat de invoering van het BSN inmiddels wettelijk is geregeld voor Caribisch Nederland.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

n.v.t.

BIJLAGE

Samenvatting van advies Raad van State en uitkomsten internet- en veldconsultatie

Datum

4 december 2025

De Afdeling advisering van de Raad van State adviseert de te ruime delegatiegrondslagen aan te passen. Daarnaast adviseert zij om onderdelen van de Kaderwet zelfstandige bestuursorganen van toepassing te verklaren op de Raad Onderwijs Arbeidsmarkt Caribisch Nederland om de ministeriële verantwoordelijkheid en democratische controle voldoende te regelen. Ook adviseert zij om duidelijk te maken welke subsidierechtelijke regels van toepassing zijn op de subsidie voor de uitoefening van de taken van de Raad Onderwijs Arbeidsmarkt Caribisch Nederland.

Verder adviseert de Afdeling over de doorgifte van persoonsgegevens aan Caribisch Nederland om de toelichting aan te passen en te voorzien in specifieke maatregelen om een adequaat beschermingsniveau te waarborgen. De Wet bescherming persoonsgegevens BES voorziet nu niet in een voldoende passend beschermingsniveau. Ook adviseert zij om de toelichting aan te vullen met de financiële gevolgen van het wetsvoorstel voor volwasseneneducatie en onderwijshuisvesting, mede gelet op het ordentelijk beheer van financiën op de eilanden. Zo nodig dient te worden voorzien in toereikende financiële middelen. Ten slotte merkt de Afdeling op dat niet duidelijk is of de evaluatie van het wetsvoorstel daadwerkelijk inzicht zal kunnen geven in de doeltreffendheid en effecten. Daarom adviseert zij de toelichting aan te vullen met de evaluatiecriteria- en methode, en de te evalueren aspecten zijn. In verband daarmee is aanpassing wenselijk van het wetsvoorstel en de toelichting.

Internet- en veldconsultatie

In het eerste kwartaal van 2024 zijn zes reacties ontvangen. De mbo-instellingen op Bonaire (de Scholengemeenschap Bonaire (SGB) en het opleidingsonderdeel van het ziekenhuis Fundashon Mariadal) juichen eenduidige wetgeving en gelijkwaardigheid van het beroepsonderwijs en mbo-diploma's toe in Europees en Caribisch Nederland. Laatstgenoemde benadrukt ook het belang van de Nederlandse taal voor zijn zorgopleidingen, zodat afgestudeerden ook in Europees Nederland een BIG-registratie kunnen verkrijgen. Tegelijkertijd ziet de SGB het als een uitdaging om – als zeer kleine instelling – straks alle ontwikkelingen op het gebied van wet- en regelgeving, veranderende kwalificaties en dergelijke bij te houden. Ook geeft de SGB aan dat naar verwachting een deel van de studenten niet kan voldoen aan de in Europees Nederland geldende referentieniveaus voor de Nederlandse taal en bijbehorende exameneisen. Nu gelden op grond van de WEB BES andere eisen voor examinering dan op grond van de WEB. Daarmee kunnen deze studenten in de huidige situatie toch hun diploma halen. Als de in Europees Nederland geldende exameneisen, gebaseerd op de referentieniveaus, onverkort van toepassing zouden worden in Bonaire, zullen naar verwachting veel meer studenten zonder diploma de school verlaten. Bij de vaststelling van de exameneisen in lagere regelgeving is dit dus een aandachtspunt.

Alle partijen zien kansen voor verbetering wanneer het huidige SKJ-beleid wordt vervangen door een vsv-beleid waarin meer samengewerkt moet gaan worden

tussen de verschillende partijen in de keten, waarbij er ook aandacht komt voor een preventieve inzet om te voorkómen dat jongeren voortijdig uitvallen. Hoe het vsv-beleid er in de toekomst uit moet gaan zien, of de openbare lichamen hun taken op (kunnen) gaan pakken en wat een en ander betekent voor de verdeling van de financiële middelen, zijn vragen die naast enthousiasme ook spanning met zich brengen. De huidige SKJ-organisaties zijn bezorgd dat zij onder de nieuwe wet geen rol meer hebben.

Datum

4 december 2025

Naar aanleiding van de opmerkingen in de internetconsultatie zijn enkele verduidelijkingen aangebracht in het wetsvoorstel en de memorie van toelichting.

DUO en Inspectie van het Onderwijs

DUO en de Inspectie achten het wetsvoorstel in beginsel uitvoerbaar en handhaafbaar. DUO wijst erop dat de grootste gevolgen voor haar systemen en werkwijze zich zullen manifesteren bij wijzigingen in lagere regelgeving. Daarvoor is te zijner tijd een nieuwe uitvoeringstoets nodig.

DUO wijst erop dat er straks twee verschillende bekostigingssystemen voor het mbo zullen zijn, namelijk een systeem voor de instelling op Bonaire en een voor de instellingen in Europees Nederland. In beide gevallen is het aantal ingeschreven studenten een bekostigingsmaatstaf. Voorkomen moet worden dat instellingen een onjuist berekende bekostiging ontvangen. Een oplossing zou kunnen zijn om niet toe te staan dat de Europees-Nederlandse instellingen een bekostigde opleiding kunnen starten in Caribisch Nederland. In dit wetsvoorstel wordt hiertoe niet overgegaan en wordt in plaats daarvan gekozen voor een registratie van studenten op locatieniveau. De Inspectie pleit hier ook voor, mede in verband met het kunnen uitoefenen van haar toezicht is het noodzakelijk dat zij weet op welke locaties bekostigde dan wel niet-bekostigde beroepsopleidingen worden verzorgd. Daarbij komt dat dit wetsvoorstel bij wijze van uitzondering gaat regelen dat vooraf toestemming is vereist voor een Europees-Nederlandse instelling om een bekostigde beroepsopleiding te gaan aanbieden in Caribisch Nederland.

Daarnaast pleit de Inspectie voor een wettelijke bepaling waarin wordt bepaald dat een niet-bekostigde instelling ook toestemming van de minister nodig heeft om een opleiding te mogen verzorgen in Caribisch Nederland, zoals dat nu onder de huidige WEB BES het geval is. Een verdergaande stap zou zijn om de zorgplicht doelmatigheid mede van toepassing te laten zijn op niet-bekostigde opleidingen. De afgelopen periode geeft echter geen grond voor zo'n extra eis, die bovendien een unicum zou zijn voor niet-bekostigde opleidingen. Om recht te doen aan deze zorgen wordt voorgesteld in dit wetsvoorstel te gaan regelen dat op grond van de WEB en de Wet register onderwijsdeelnemers de feitelijke onderwijslocatie van een opleiding in Caribisch Nederland ook geregistreerd moet gaan worden, zoals hierboven al aangegeven. Dat is nu nog vrijwillig.

Samenwerkingsorganisatie beroepsonderwijs bedrijfsleven

SBB merkt op dat het effect van het wetsvoorstel zal zijn dat SBB en ROA CN intensiever moeten gaan samenwerken, omdat men met dezelfde kwalificatiedossiers gaat werken, binnen één wettelijk kader. Daarbij zal ROA CN de erkenning van de leerbedrijven voor haar rekening nemen in het Caribisch deel van het Koninkrijk en SBB in het Europees deel. De effecten van de integratie zijn te overzien en leiden niet tot grote extra investeringen. Aandachtspunt is wel de

IT-infrastructuur van ROA CN en de kleinschaligheid van de organisatie. SBB zal ROA CN moeten helpen om tot een goede uitwisseling van informatie te komen.

Datum

4 december 2025

Raad onderwijs arbeidsmarkt Caribisch Nederland

ROA CN geeft aan dat het wetsvoorstel uitvoerbaar is, mede omdat ROA CN nadrukkelijk is betrokken bij de totstandkoming van dit wetsvoorstel. Wel merkt ROA CN op dat er nadere werkafspraken op procesniveau moeten komen over hoe de Europees Nederlandse kwalificaties verbreed kunnen worden naar Caribisch Nederland. Hiervoor biedt het wetsvoorstel een grondslag. Over het erkennen van beroepspraktijkplaatsen merkt ROA CN op dat de erkenningsvoorwaarden van SBB verschillen van die van ROA CN. ROA CN is van oordeel dat het hanteren van één erkenningsreglement wenselijk is. ROA CN en SBB zijn reeds met elkaar in gesprek om ervoor te zorgen dat de uitvoering vanaf de inwerkingtreding van het wetsvoorstel soepel kan verlopen. Het Ministerie van OCW monitort dit proces. Dit leidt verder niet tot wijzigingen in het wetsvoorstel.

College voor toetsen en examens

Het College voor toetsen en examens (CvTE) acht het wetsvoorstel uitvoerbaar. Het CvTE wijst erop dat er voorafgaand aan een proef met centrale examens in Caribisch Nederland nog een tweede uitvoeringstoets nodig is, waarbij ook (met DUO) wordt onderzocht wat er nodig is om ter plekke centrale examens of staatsexamens Nederlandse taal af te nemen. Een tweede uitvoeringstoets is aangevraagd en de uitkomst daarvan wordt voor de zomer van 2025 verwacht, zodat de proef daarna van start kan gaan. Deze toets is niet meer relevant voor dit wetsvoorstel maar voor de invulling van de lagere regelgeving.

Openbaar lichaam Bonaire

Het bestuurscollege van het openbaar lichaam Bonaire steunt de invoering van het wetsvoorstel, maar plaats daarbij wel kanttekeningen als het gaat om de uitvoerbaarheid, gelet op de veelheid aan taken, ook buiten het onderwijsdomein, die het bestuurscollege nu al heeft en de complexiteit ervan. Daarbij is te zijner tijd ondersteuning wenselijk om de uitvoering van deze taken op te starten en in goede banen te leiden. Voor de opleidingen educatie geeft het bestuurscollege de voorkeur aan financiering via het BES-fonds in plaats van een bijzondere uitkering, gelet op de administratieve lasten die dit mee zou gaan brengen. Tot slot maakt het bestuurscollege zich zorgen over de toereikendheid van de financiering.

Geadviseerd wordt om de bereidheid tot ambtelijke ondersteuning vanuit OCW of de Rijksdienst Caribisch Nederland toe te zeggen. Dit zal dan zo nodig ook voor de twee andere openbare lichamen moeten gelden. Voor de financiering van het vsv-beleid zullen bij lagere regelgeving rekenregels worden vastgesteld. Gedacht wordt aan een vaste voet, gerelateerd aan het aantal inwoners, in combinatie met het aantal voortijdig schoolverlaters. En voor de opleidingen educatie in CN wordt in dit wetsvoorstel geregeld om – indachtig de opmerking van het bestuurscollege – de financiering te laten verlopen via het BES-fonds. Dit sluit aan bij het regeerprogramma, waarin primair wordt ingezet op vrije uitkeringen in plaats van gebonden geld. Wel wordt opgemerkt dat deze wijze van financiering dan gaat verschillen van de uitvoering van het vsv-beleid en de verdeling van educatiemiddelen in Europees Nederland, die thans als specifieke uitkeringen zijn

geormerkt. Dit terwijl de laaggeletterdheid in Caribisch Nederland, naar schatting circa 50% van de bevolking, groter is dan in Europees Nederland.

Datum

4 december 2025

Openbaar lichaam Saba

Het openbaar lichaam Saba heeft tezamen met zijn ketenpartners in de bestrijding van voortijdig schoolverlaten gereageerd. Zij zien het wetsvoorstel als een stap in de goede richting, maar maken zich ook zorgen over een toereikende financiering omdat in de memorie van toelichting de parameters ontbreken voor de financiering van het vsv-beleid.

Inmiddels is er meer inzicht over de parameters die in lagere regelgeving zullen worden vastgesteld voor de subsidie aan de contactschool. Voorgesteld wordt een vaste voet, gerelateerd aan het aantal inwoners per eiland, in combinatie met het aantal voortijdig schoolverlaters.

Autoriteit persoonsgegevens en Commissie toezicht bescherming persoonsgegevens BES

Zowel de Autoriteit persoonsgegevens (AP) als de Commissie toezicht bescherming persoonsgegevens BES (CBP BES) hebben geen inhoudelijke reactie gegeven. Bij de concepten voor de lagere regelgeving zal er opnieuw om advies worden gevraagd, omdat het oogmerk van dit wetsvoorstel is om met bijbehorende lagere regelgeving het register onderwijsdeelnemers (ROD), bestaande uit basisgegevens, verzuimgegevens, vrijstellingsgegevens en diplomagegegevens, ook van toepassing te doen zijn in Caribisch Nederland. Tot nu toe is alleen voor Bonaire de verwerking van basisgegevens wettelijk geregeld.

Adviescollege toetsing regeldruk

Het ATR onderschrijft de noodzaak van het wetsvoorstel en ziet geen minder belastende alternatieven. Wel vraagt het adviescollege om duidelijke doelen voor de toekomstige evaluatie te stellen. Ook adviseert het college om beter toe te lichten wat de gevolgen van het wetsvoorstel zijn voor het hulpaanbod als het gaat om voortijdig schoolverlaten. Tot slot is geadviseerd de regeldruk inzichtelijk te maken volgens de daarvoor aanbevolen methodiek.

De memorie van toelichting is hierop verduidelijkt. De precieze gevolgen voor het hulpaanbod bij vsv-beleid zijn overigens niet op wetsniveau vooraf te beschrijven, omdat dat afhangt van diverse factoren, zoals de feitelijke hulpbehoefte, het eilandelijk maatregelenpakket en de samenwerking in de keten op het eiland.

TER ONDERTEKENING

Aan: MOCW

nota

Ondertekening ministerraadsformulier wetsvoorstel
modernisering regels beroepsonderwijs, educatie en
voortijdig schoolverlaten Caribisch Nederland

Wetgeving en Juridische
Zaken

Van

Persoonsgegevens

Datum

31 maart 2025

Referentie

WJZ/51645752 (13598)

Bijlagen

3

Intern OCW afgestemd

MBO

Aanleiding

Op 31 maart jl. heeft de Commissie sociaal domein (CSD) besloten tot
doorgeleiding van bovengenoemd wetsvoorstel naar de ministerraad.

Geadviseerd besluit

U wordt verzocht het ministerraadsformulier te voorzien van uw handtekening,
zodat het wetsvoorstel kan worden verzonden naar de ministerraad.

Kernpunten

Op verzoek van het ministerie van FIN is in de memorie van toelichting
verduidelijkt dat de inzet voor de opleidingen educatie en voor het voortijdig
schoolverlaten voor Caribisch Nederland, wordt gefinancierd uit de bestaande
OCW-begroting. Op verzoek van het ministerie van EZ is een passage toegevoegd
over hoe wordt omgegaan met het advies van het Adviescollege toetsing
regeldruk.

Toelichting

De bijlagen, die bestaan uit het ministerraadsformulier en het wetsvoorstel met
memorie van toelichting, zijn bestemd voor verzending aan de ministerraad.

In een uittreksel van de memorie van toelichting is zichtbaar waar de tekst is
gewijzigd ten opzichte van de CSD-versie. Zie hiertoe de geelgemaakte tekst. Dit
is voor intern gebruik bedoeld.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

TER INFORMATIE
Aan: MOCW

Wetgeving en Juridische
Zaken

Van

Datum

18 maart 2025

Referentie

51421257

Bijlagen

Intern OCW afgestemd
MBO

nota

Antwoorden op vragen MOCW bij nota

Aanleiding

In deze nota vindt u het antwoord op uw vragen, gesteld in reactie op de aanbieder'snota van het wetsvoorstel modernisering regels beroepsonderwijs, educatie en voortijdig schoolverlaten Caribisch Nederland.

Toelichting

Hieronder vindt u het relevante fragment uit de nota met daarbij uw vraag cursief weergegeven en daaronder het antwoord.

1. Pagina 3. Voorgesteld wordt een toets vooraf in te bouwen voor het mogen starten van een bekostigde beroepsopleiding in Caribisch Nederland voor instellingen die niet reeds in een openbaar lichaam gevestigd zijn.

Hoe zit dit grondwettelijk, mag een toets vooraf?

Ja. Het is geen inhoudelijke eis die raakt aan denominatie of onderwijsinhoud maar een procedurele eis. Zolang de eis tot voorafgaande toestemming niet verder gaat dan strikt noodzakelijk en een legitiem doel dient (zoals in dit geval doelmatigheid en arbeidsmarktrelevantie), is dit toegestaan. Het geven van onderwijs is vrij volgens artikel 23, tweede lid, Grondwet "behoudens het toezicht van de overheid". De wetgever mag eisen stellen aan het onderwijs ter bescherming van de kwaliteit daarvan. Met de voorgestelde eis wordt in feite de toepassing van het doelmatigheids- en arbeidsmarktcriterium, dat nu al in de Wet educatie en beroepsonderwijs is verankerd, bij toepassing in Caribisch Nederland naar voren gehaald, zodat vooraf zeker is dat het recht op bekostiging en op diplomering van een nieuwe beroepsopleiding in Caribisch Nederland niet kort na haar start behoeft te worden teruggedraaid. Ook wordt met een toets vooraf het risico op versnippering van het bekostigd beroepsonderwijs in Caribisch Nederland verkleind. Dat is niet in het belang van het beroepsonderwijs en zeker niet van de studenten in Caribisch Nederland. Artikel 132a, vierde lid, Grondwet stipuleert dat bij wezenlijke andere omstandigheden met Europees Nederland andere regels kunnen worden gesteld. Concreet betekent dit dat differentiatie in wet- en regelgeving tussen Europees Nederland en Caribisch Nederland grondwettelijk mogelijk is en in dit geval ook nodig is.

2. Pagina 5: De Scholengemeenschap Bonaire (SGB) juicht het wetsvoorstel toe maar ziet tegelijkertijd ook de uitdaging om als kleine instelling alle ontwikkelingen bij te gaan houden.
Betekent dit dat het wetsvoorstel onuitvoerbaar wordt voor de SGB?

Nee. De SGB wil hiermee het signaal afgeven dat de onderwijsontwikkelingen in Europees Nederland na de wetswijziging in principe ook gaan gelden voor Caribisch Nederland. Het wijst er vooral op dat er extra aandacht nodig is voor ondersteuning en haalbaarheid. Aangezien de SGB – anders dan de instellingen in Europees Nederland – klein is, is het van belang dat goed gekeken moet worden naar de absorptiecapaciteit van de SGB om alle ontwikkelingen bij te houden. Hiervoor is van belang dat de lijnen kort zijn. Zo hebben beleidsmedewerkers van team CN van de directie mbo een periodiek overleg met de SGB, unit mbo. Ook kan de Rijksdienst CN fungeren als liaison tussen “Den Haag” en school of openbaar lichaam en zo helpen bij het signaleren en verhelpen van eventuele knelpunten. Het wetsvoorstel is dus niet per definitie onuitvoerbaar voor SGB, maar vraagt wel om maatwerk en begeleiding om de implementatie haalbaar te maken.

3. Pagina 5: Als de in Europees Nederland geldende exameneisen, gebaseerd op de referentieniveaus, onverkort van toepassing zouden worden in Bonaire, zullen naar verwachting veel meer studenten zonder diploma de school verlaten. Bij de vaststelling van de exameneisen in lagere regelgeving is dit dus een aandachtspunt.
Wat gaan we concreet aanpassen of doen?

In het Examen- en kwalificatiebesluit WEB willen we de exameneisen voor het mbo in Bonaire gelijk houden als in Europees Nederland, behalve dat een student niet kan zakken vanwege het examenonderdeel Nederlandse taal. Het moet dus wel worden afgelegd. Het ontwerpbesluit zal nog aan u worden voorgelegd ter instemming, voordat het naar de ministerraad gaat. Dit zal ongeveer eind dit jaar zijn. Door een combinatie van maatwerk in regelgeving, versterking van taalvaardigheid en flexibele examinering kan worden voorkomen dat een grote groep studenten zonder diploma de school verlaat. Tegelijkertijd monitoren we de resultaten en onderzoeken we de ontwikkeling van een examenonderdeel Nederlands als vreemde taal in Caribisch Nederland. Bij de wetsevaluatie, 5 jaar na de inwerkingtreding, moet dan blijken of en hoe de Nederlandse taal gaat meetellen voor diplomering in Caribisch Nederland. De eerste jaren na inwerkingtreding van het wetsvoorstel kunnen daarmee als een overgangsfase worden gezien, waarbij het belangrijk is te beseffen dat deze praktijk niet veel afwijkt van de huidige exameneisen op grond van de WEB BES.

4. Pagina 7: *Klinkt niet als een duurzame oplossing. Nu al anticiperen? Hoe?* merkt u op in reactie op de zorg die het Openbaar lichaam Bonaire heeft uitgesproken over de uitvoerbaarheid, gelet op de veelheid aan taken, ook buiten het onderwijsdomein, die het bestuurscollege nu al heeft en de complexiteit ervan.

De openbare lichamen krijgen vanuit OCW op ambtelijk niveau hulp om de wetswijziging voor te bereiden en stapsgewijs te implementeren binnen hun organisatie. Zo is het de bedoeling dat het bestuurscollege, voor de uitvoering van de vsv-taken, ondersteund wordt door OCW. Anticiperen betekent nu al capaciteit versterken en prioriteiten stellen, zodat de voorgestelde veranderingen niet alleen haalbaar zijn, maar ook duurzaam en efficiënt kunnen worden geïmplementeerd. Met de verantwoordelijke gedeputeerde van het bestuurscollege, en overigens ook met de scholen in Caribisch Nederland, zijn goede contacten op ambtelijk niveau. Zo hebben zij direct toegang op ambtelijk niveau om vragen te stellen. Daarnaast gaat er binnenkort kortdurende ambtelijke ondersteuning naar Bonaire om daar te helpen met de voorbereidingen van het nieuwe voortijdig schoolverlatenbeleid.

18-03-2025 Opmerkingen naar
IDW:

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

TER BESLUITVORMING

Aan: MOCW, parallel aan SOCW

OB

nota

Behandeling CSD – Modernisering wetgeving
beroepsonderwijs, volwasseneneducatie en voortijdig
schoolverlaten in Caribisch Nederland

Wetgeving en Juridische Zaken

Van

Persoonsge...

Datum
3 maart 2025

Referentie
WJZ/49751045 (13598)

Bijlagen
Wetsvoorstel (50237009)
Transponeringstabel (50935418)

Intern OCW afgestemd
MBO, OVO, IB

Persoonsgegevens

Aanleiding

Met bijgaand wetsvoorstel komt er één wettelijk kader voor het beroepsonderwijs, de volwasseneneducatie en het voorkomen en bestrijden van voortijdig schoolverlaten voor zowel Caribisch als Europees Nederland.¹ Waar nodig wordt voorzien in afwijkende regels voor Caribisch Nederland. De consultatiereacties zijn in het wetsvoorstel verwerkt en het wetsvoorstel is gereed voor aanbieding aan de Commissie Sociaal Domein (CSD) als ambtelijk voorportaal. Na het doorlopen van de ministerraadsfase (CSD, zo nodig RSD, MR) wordt advies gevraagd aan de Raad van State.

Geadviseerd besluit

MOCW/SOCW: akkoord gaan met de start van het ministerraadstraject voor het wetsvoorstel modernisering wetgeving beroepsonderwijs en vsv-beleid Caribisch Nederland, te beginnen met behandeling in de CSD. Gestreefd wordt naar behandeling in de CSD van 31 maart, daartoe is uiterlijk 20 maart uw beider akkoord nodig.

Taakverdeling

SOCW: Het wetsvoorstel raakt aan uw portefeuille voor zover het betreft het voorkomen van voortijdig schoolverlaten en de volwasseneneducatie. Het vsv-beleid wordt gemoderniseerd door intrekking van de Wet sociale kanstrajecten jongeren BES en het regelen van dit beleid in de WVO 2020 en de WEB. Elk van de BES-eilanden heeft één bekostigde school voor voortgezet onderwijs en op elk eiland kan straks volwasseneneducatie gaan worden verzorgd. Vanwege het Regeerprogramma (meer autonomie voor gemeenten en in beginsel geen specifieke uitkeringen meer) wordt afgezien van invoering van een bijzondere uitkering (spuk) voor beide taken in Caribisch Nederland. Dit leidt tot een verschil met Europees Nederland en betekent tevens dat elk bestuurscollege zelf bepaalt welke middelen het besteedt aan de uitvoering van beide taken. Ook verduidelijkt dit wetsvoorstel dat er voor ieder eiland afzonderlijk kan worden besloten het overgangsrecht voor de onderwijshuisvesting te laten vervallen.

MOCW: Het beroepsonderwijs is onderdeel van uw portefeuille. De omvang van het wetsvoorstel wordt grotendeels bepaald door dit onderwerp en de

geen erg inzicht
in mogelijke
antwoorden op mijn
vragen in nota
Wel akkoord
met start
traject

¹ Nederland omvat sinds de staatkundige wijziging op 10-10-2010 ook de eilanden Bonaire, Sint Eustatius en Saba (BES of Caribisch Nederland).

aanpassingen vanwege het intrekken van de Wet educatie en beroepsonderwijs BES, ook omdat meerdere wettechnische wijzigingen in de WEB worden aangebracht die beogen de structuur ervan te verbeteren. Overigens kent alleen Bonaire een (bekostigde) instelling voor beroepsonderwijs.

Kernpunten

Aanleiding

- De Wet educatie en beroepsonderwijs BES (WEB BES) en de Wet sociale kanstrajecten jongeren BES (SKJ-wet) gelden sinds de staatkundige wijziging van 2010. Beide wetten zijn echter op tal van punten verouderd geraakt. Dit leidt tot onduidelijkheden en knelpunten in de uitvoering. Ook is er sprake van situaties waarin de praktijk niet meer in lijn te brengen is met wet- en regelgeving. Dit alles noopt tot actie.
- Dat de wetgeving is achtergebleven bij de ontwikkelingen op de BES-eilanden, en bij de ontwikkelingen in Europees Nederland, is mede het gevolg van het kabinetsbeleid uit 2010. Daarbij werd legislatieve terughoudendheid ten aanzien van Caribisch Nederland betracht.
- In 2019 heeft het kabinet besloten de legislatieve terughoudendheid als uitgangspunt los te laten en in plaats daarvan te gaan werken vanuit het *comply or explain*-principe. Als gevolg van dit nieuwe kabinetsbeleid wordt bij nieuwe wet- en regelgeving, en bij aanpassing van bestaande wet- en regelgeving, steeds bezien of en hoe deze wetgeving ook van toepassing kan worden verklaard in Caribisch Nederland dan wel of differentiatie nodig of wenselijk is.

Belangrijkste afwijkingen van Europees Nederland door wetsvoorstel

Het uitgangspunt van dit wetsvoorstel is dat de bepalingen van de Wet educatie en beroepsonderwijs (WEB) ook van toepassing worden in Caribisch Nederland, tenzij vanwege de eilandelijke context sprake is van wezenlijke verschillen met Europees Nederland en daarmee differentiatie nodig of wenselijk is. De differentiatie omvat soms het behoud van thans reeds voor Caribisch Nederland geldende bepalingen.

Deze verschillen zijn steeds te rechtvaardigen vanuit een wezenlijk verschil tussen Europees en Caribisch Nederland. Hierna volgen de belangrijkste punten waar het beleid voor Caribisch Nederland op grond van het wetsvoorstel verschilt of gaat verschillen t.o.v. Europees Nederland:

- Voor het voorkomen en bestrijden van voortijdig schoolverlaten (vsv) wordt voorgesteld om de regie voor het opstellen van het vsv-beleid (eilandelijk plan) in Caribisch Nederland bij de scholen te beleggen in plaats van bij het bestuurscollege. Hiermee wordt het bestuurscollege ontlast. Anders dan in Europees Nederland wordt ook voorgesteld het vsv-beleid per eiland in plaats van per regio te gaan vormgeven. Tot slot wordt voorgesteld een eenvoudiger verdeelsleutel voor de vsv-middelen ten opzichte van Europees Nederland te gaan hanteren. Deze wijziging raakt zowel het voortgezet onderwijs als het vavo en mbo.

he zit dat grondwetlijk?
May en toets vooraf?

Datum
3 maart 2025

- Voorgesteld wordt een toets vooraf in te bouwen voor het mogen starten van een bekostigde beroepsopleiding in Caribisch Nederland voor instellingen die niet reeds in een openbaar lichaam gevestigd zijn. Dit is nodig om te voorkomen dat studenten worden gedupeerd door besluitvorming nadat zij reeds met hun opleiding zijn begonnen. Indien aannemelijk kan worden gemaakt dat de betreffende opleiding van toegevoegde waarde kan zijn en niet door een bestaande instelling aldaar kan worden verzorgd, is ministeriële goedkeuring mogelijk. Ook wordt voorgesteld de zorgplicht doelmatigheid in Caribisch Nederland mede in een meer regionale context te beoordelen.
- Naast de Samenwerkingsorganisatie beroepsonderwijs bedrijfsleven (SBB) blijft voor de Raad onderwijs en arbeidsmarkt CN (ROA CN) een belangrijke rol behouden. Dit betreft het advies over beroepsopleidingen in Caribisch Nederland en de erkenning van leerbedrijven daar, dit laatste zowel in het kader van de Wet voortgezet onderwijs 2020 (WVO 2020) als de WEB. ROA CN leunt voor een deel op de taakuitoefening door SBB vanwege het verschil in schaalgrootte.
- Het huidige overgangsrecht voor de onderwijshuisvestingsvoorziening wordt zo aangepast, dat niet alleen per onderwijssector maar ook per openbaar lichaam kan worden besloten het overgangsrecht te laten vervallen. Daartoe is wel steeds een separaat koninklijk besluit nodig. Het gevolg zal zijn dat het bestuurscollege op dat eiland verantwoordelijk wordt voor de huisvesting in het funderend onderwijs. En dat het bevoegd gezag van de mbo-instelling en verticale scholengemeenschap in Bonaire verantwoordelijk wordt voor zijn eigen huisvesting.
- Afgezien wordt van invoering van bijzondere uitkeringen aan het bestuurscollege voor de registratie van voortijdig schoolverlaten en voor het doen verzorgen van opleidingen educatie in Caribisch Nederland. Dit levert wel een verschil op met Europees Nederland, waar op deze terreinen wel sprake is van specifieke uitkeringen.

Elementen wetsvoorstel die zorgen voor consistentie met Europees Nederland

De WEB zoals die voor Europees Nederland van toepassing is, wordt daarmee ook van toepassing voor Caribisch Nederland. Dit betekent onder andere dat:

- Voor het vsv-beleid de ondergrens van de doelgroep wordt verlaagd van 18 jaar naar 12 jaar oud en dat preventie ook mogelijk wordt.²
- De uitwisseling van verzuim- en vrijstellingsgegevens, van belang voor dat vsv-beleid, wordt gelijkgetrokken met Europees Nederland. Dit vraagt nog wel om wijziging van lagere regelgeving.
- Voor het beroepsonderwijs de landelijke kwalificatiestructuur van de WEB wordt ingevoerd.

² Het wetsvoorstel Van school naar duurzaam werk (Kamerstukken 36667) verruimt de doelgroep van het huidige vsv-beleid in Europees Nederland en rekt de leeftijdsgroep op tot jongeren tot 27 jaar. Voor Caribisch Nederland wordt dat dan ook de leeftijdsgrens.

- Het ook mogelijk wordt om in Caribisch Nederland certificaten voor het volgen van delen van een beroepsopleiding te gaan verkrijgen. Dit is van belang voor om- en bijscholing.
- Het bestuurscollege de taak krijgt om opleidingen educatie te gaan (doen) aanbieden, afgestemd op de behoefte van zijn bevolking.

Verder van belang

- De sinds 2021 geldende bekostigingssystematiek voor het beroepsonderwijs in Bonaire wordt technisch omgehangen naar de WEB en blijft inhoudelijk ongewijzigd na inwerkingtreding van onderhavig wetsvoorstel.
- In paragraaf 3.4 (p. 59 e.v.) van de memorie van toelichting wordt ingegaan op de andere rol van de Nederlandse taal in de Caribische context. Kort samengevat kunnen de exameneisen voor Nederlandse taal op amvb-niveau niet gelijk getrokken worden met die in Europees Nederland. Er zal binnen OCW een verkenning plaatsvinden naar een passend en haalbaar alternatief voor Caribisch Nederland, met oog voor de doorlopende leerlijnen, haalbaarheid van examens en doorstroom in de regio of naar Europees Nederland.
- Daarbij wordt overwogen dat de Nederlandse taal een generiek onderdeel van iedere beroepsopleiding is, ook in Caribisch verband. Wel is de taalcontext daar wezenlijk anders. Nederlands is niet de dagelijkse spreektaal; dat is meestal Papiaments. Daarnaast zijn er ook Spaanstalige en Engelstalige migranten-studenten, die nog Nederlands en Papiaments moeten leren. Een recente proef met de Europees-Nederlandse exameneisen voor Nederlandse taal laat zien dat slechts een vijfde van de Caribische studenten op grond daarvan een diploma zou behalen. Er wordt nog onderzoek gedaan naar de eventuele gevolgen van een 'Nederlands als Vreemde Taal-benadering' voor mbo-onderwijs en -examen in Caribisch Nederland. De vraag om meer differentiatie in de referentieniveaus Nederlandse taal op het mbo, bestaat overigens ook in Europees Nederland. Binnenkort komt een expertgroep met een advies voor herijking van de referentieniveaus voor de Nederlandse taal. Mogelijk is dit advies ook bruikbaar in de Caribische context.
- De diverse wijzigingen in lagere regelgeving als gevolg van dit wetsvoorstel, zoals die in het voormelde Examen- en kwalificatiebesluit WEB, vormen een apart traject, gericht op inwerkingtreding tegelijkertijd met het wetsvoorstel.
- Tot slot worden diverse wetstechnische verbeteringen voorgesteld om de structuur van de WEB te verbeteren en de wet zo duidelijker te maken.

Planning

- Het streven is om het wetsvoorstel aan het begin van het tweede kwartaal voor advies voor te leggen aan de Afdeling advisering van de Raad van State. Dit maakt het in beginsel mogelijk het wetsvoorstel nog dit jaar in te dienen bij de Tweede Kamer. Hiervoor is het wenselijk dat het wetsvoorstel in de CSD van 31 maart 2025 wordt behandeld. Daartoe

moeten de stukken uiterlijk 20 maart bij het secretariaat van de CSD worden aangeleverd en is rond dat tijdstip uw akkoord vereist.

- Dit alles maakt het mogelijk om dit wetsvoorstel in werking te laten treden tijdens het studiejaar 2026/27.

Adviezen en consultatie

- Het wetsvoorstel is ter advisering voorgelegd aan DUO, de Inspectie van het Onderwijs, de SBB, ROA CN, het College voor Toetsen en Examens (CvTE), de bestuurscolleges van de openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba, het Adviescollege toetsing regeldruk (ATR), de Auditdienst Rijk, de Autoriteit Persoonsgegevens (AP) en de Commissie toezicht bescherming persoonsgegevens BES (CBP BES). Dit heeft geleid tot aanpassing en aanscherping van het wetsvoorstel.
- Daarnaast heeft een internetconsultatie plaatsgevonden, die zes reacties heeft opgeleverd. Dit wetsvoorstel is niet geselecteerd voor een wetgevingstoets door het Ministerie van Justitie en Veiligheid.
- De reacties uit de consultatiefase zijn verwerkt waar dat mogelijk was. Zie verder ook paragraaf 10 van de memorie van toelichting (bijlage).

Toelichting

Internet- en veldconsultatie

In het eerste kwartaal van 2024 zijn zes reacties ontvangen. De mbo-instellingen op Bonaire (de Scholengemeenschap Bonaire (SGB) en het opleidingsonderdeel van het ziekenhuis Fundashon Mariadal) juichen eenduidige wetgeving en gelijkwaardigheid van het beroepsonderwijs en mbo-diploma's toe in Europees en Caribisch Nederland. Laatstgenoemde benadrukt ook het belang van de Nederlandse taal voor zijn zorgopleidingen, zodat afgestudeerden ook in Europees Nederland een BIG-registratie kunnen verkrijgen. Tegelijkertijd ziet de SGB het als een uitdaging om – als zeer kleine instelling – straks alle ontwikkelingen op het gebied van wet- en regelgeving, veranderende kwalificaties en dergelijke bij te houden. Ook geeft de SGB aan dat naar verwachting een deel van de studenten niet kan voldoen aan de in Europees Nederland geldende referentieniveaus voor de Nederlandse taal en bijbehorende exameneisen. Nu gelden op grond van de WEB BES andere eisen voor examinering dan op grond van de WEB. Daarmee kunnen deze studenten in de huidige situatie toch hun diploma halen. Als de in Europees Nederland geldende exameneisen, gebaseerd op de referentieniveaus, onverkort van toepassing zouden worden in Bonaire, zullen naar verwachting veel meer studenten zonder diploma de school verlaten. Bij de vaststelling van de exameneisen in lagere regelgeving is dit dus een aandachtspunt.

← betekent dit
dat het
onveranderbaar
wordt?

← wat gaan
we concreet aanpakken?
doen?

Alle partijen zien kansen voor verbetering wanneer het huidige SKJ-beleid wordt vervangen door een vsv-beleid waarin meer samengewerkt moet gaan worden tussen de verschillende partijen in de keten, waarbij er ook aandacht komt voor een preventieve inzet om te voorkómen dat jongeren voortijdig uitvallen. Hoe het vsv-beleid er in de toekomst uit moet gaan zien, of de openbare lichamen hun taken op (kunnen) gaan pakken en wat een en ander betekent voor de verdeling van de financiële middelen, zijn vragen die naast enthousiasme ook spanning met zich brengen. De huidige SKJ-organisaties zijn bezorgd dat zij onder de nieuwe wet geen rol meer hebben.

Naar aanleiding van de opmerkingen in de internetconsultatie zijn enkele verduidelijkingen aangebracht in het wetsvoorstel en de memorie van toelichting.

DUO en Inspectie van het Onderwijs

DUO en de Inspectie achten het wetsvoorstel in beginsel uitvoerbaar en handhaafbaar. DUO wijst erop dat de grootste gevolgen voor haar systemen en werkwijze zich zullen manifesteren bij wijzigingen in lagere regelgeving. Daarvoor is te zijner tijd een nieuwe uitvoeringstoets nodig.

DUO wijst erop dat er straks twee verschillende bekostigingssystemen voor het mbo zullen zijn, namelijk een systeem voor de instelling op Bonaire en een voor de instellingen in Europees Nederland. In beide gevallen is het aantal ingeschreven studenten een bekostigingsmaatstaf. Voorkomen moet worden dat instellingen een onjuist berekende bekostiging ontvangen. Een oplossing zou kunnen zijn om niet toe te staan dat de Europees-Nederlandse instellingen een bekostigde opleiding kunnen starten in Caribisch Nederland. In dit wetsvoorstel wordt hiertoe niet overgegaan en wordt in plaats daarvan gekozen voor een registratie van studenten op locatieniveau. De Inspectie pleit hier ook voor, mede in verband met het kunnen uitoefenen van haar toezicht is het noodzakelijk dat zij weet op welke locaties bekostigde dan wel niet-bekostigde beroepsopleidingen worden verzorgd. Daarbij komt dat dit wetsvoorstel bij wijze van uitzondering gaat regelen dat vooraf toestemming is vereist voor een Europees-Nederlandse instelling om een bekostigde beroepsopleiding te gaan aanbieden in Caribisch Nederland.

Daarnaast pleit de Inspectie voor een wettelijke bepaling waarin wordt bepaald dat een niet-bekostigde instelling ook toestemming van de minister nodig heeft om een opleiding te mogen verzorgen in Caribisch Nederland, zoals dat nu onder de huidige WEB BES het geval is. Een verdergaande stap zou zijn om de zorgplicht doelmatigheid mede van toepassing te laten zijn op niet-bekostigde opleidingen. De afgelopen periode geeft echter geen grond voor zo'n extra eis, die bovendien een unicum zou zijn voor niet-bekostigde opleidingen. Om recht te doen aan deze zorgen wordt voorgesteld in dit wetsvoorstel te gaan regelen dat op grond van de WEB en de Wet register onderwijsdeelnemers de feitelijke onderwijslocatie van een opleiding in Caribisch Nederland ook geregistreerd moet

gaan worden, zoals hierboven al aangegeven. Dat is nu nog vrijwillig.

Samenwerkingsorganisatie beroepsonderwijs bedrijfsleven

SBB merkt op dat het effect van het wetsvoorstel zal zijn dat SBB en ROA CN intensiever moeten gaan samenwerken, omdat men met dezelfde kwalificatiedossiers gaat werken, binnen één wettelijk kader. Daarbij zal ROA CN de erkenning van de leerbedrijven voor haar rekening nemen in het Caribisch deel van het Koninkrijk en SBB in het Europees deel. De effecten van de integratie zijn te overzien en leiden niet tot grote extra investeringen. Aandachtspunt is wel de IT-infrastructuur van ROA CN en de kleinschaligheid van de organisatie. SBB zal ROA CN moeten helpen om tot een goede uitwisseling van informatie te komen.

Raad onderwijs arbeidsmarkt Caribisch Nederland

ROA CN geeft aan dat het wetsvoorstel uitvoerbaar is, mede omdat ROA CN nadrukkelijk is betrokken bij de totstandkoming van dit wetsvoorstel. Wel merkt ROA CN op dat er nadere werkafspraken op procesniveau moeten komen over hoe de Europees Nederlandse kwalificaties verbreed kunnen worden naar Caribisch Nederland. Hiervoor biedt het wetsvoorstel een grondslag. Over het erkennen van beroepspraktijkplaatsen merkt ROA CN op dat de erkenningsvoorwaarden van SBB verschillen van die van ROA CN. ROA CN is van oordeel dat het hanteren van één erkenningsreglement wenselijk is. ROA CN en SBB zijn reeds met elkaar in gesprek om ervoor te zorgen dat de uitvoering vanaf de inwerkingtreding van het wetsvoorstel soepel kan verlopen. Het Ministerie van OCW monitort dit proces. Dit leidt verder niet tot wijzigingen in het wetsvoorstel.

College voor toetsen en examens

Het College voor toetsen en examens (CvTE) acht het wetsvoorstel uitvoerbaar. Het CvTE wijst erop dat er voorafgaand aan een proef met centrale examens in Caribisch Nederland nog een tweede uitvoeringstoets nodig is, waarbij ook (met DUO) wordt onderzocht wat er nodig is om ter plekke centrale examens of staatsexamens Nederlandse taal af te nemen. Een tweede uitvoeringstoets is aangevraagd en de uitkomst daarvan wordt voor de zomer van 2025 verwacht, zodat de proef daarna van start kan gaan. Deze toets is niet meer relevant voor dit wetsvoorstel maar voor de invulling van de lagere regelgeving.

Openbaar lichaam Bonaire

Het bestuurscollege van het openbaar lichaam Bonaire steunt de invoering van het wetsvoorstel, maar plaats daarbij wel kanttekeningen als het gaat om de uitvoerbaarheid, gelet op de veelheid aan taken, ook buiten het onderwijsdomein, die het bestuurscollege nu al heeft en de complexiteit ervan. Daarbij is te zijner tijd ondersteuning wenselijk om de uitvoering van deze taken op te starten en in goede banen te leiden. Voor de opleidingen educatie geeft het bestuurscollege de voorkeur aan financiering via het BES-fonds in plaats van een bijzondere uitkering, gelet op de administratieve lasten die dit mee zou gaan brengen. Tot

lekkert met al
een duurzame
oplossing. Maar
anticiperen?
Hoe?

slot maakt het bestuurscollege zich zorgen over de toereikendheid van de financiering.

Geadviseerd wordt om de bereidheid tot ambtelijke ondersteuning vanuit OCW of de Rijksdienst Caribisch Nederland toe te zeggen. Dit zal dan zo nodig ook voor de twee andere openbare lichamen moeten gelden. Voor de financiering van het vsv-beleid zullen bij lagere regelgeving rekenregels worden vastgesteld. Gedacht wordt aan een vaste voet, gerelateerd aan het aantal inwoners, in combinatie met het aantal voortijdig schoolverlaters. En voor de opleidingen educatie in CN wordt in dit wetsvoorstel geregeld om – indachtig de opmerking van het bestuurscollege – de financiering te laten verlopen via het BES-fonds. Dit sluit aan bij het regeerprogramma, waarin primair wordt ingezet op vrije uitkeringen in plaats van gebonden geld. Wel wordt opgemerkt dat deze wijze van financiering dan gaat verschillen van de uitvoering van het vsv-beleid en de verdeling van educatiemiddelen in Europees Nederland, die thans als specifieke uitkeringen zijn geoormerkt. Dit terwijl de laaggeletterdheid in Caribisch Nederland, naar schatting circa 50% van de bevolking, groter is dan in Europees Nederland.

Openbaar lichaam Saba

Het openbaar lichaam Saba heeft tezamen met zijn ketenpartners in de bestrijding van voortijdig schoolverlaten gereageerd. Zij zien het wetsvoorstel als een stap in de goede richting, maar maken zich ook zorgen over een toereikende financiering omdat in de memorie van toelichting de parameters ontbreken voor de financiering van het vsv-beleid.

Inmiddels is er meer inzicht over de parameters die in lagere regelgeving zullen worden vastgesteld voor de subsidie aan de contactschool. Voorgesteld wordt een vaste voet, gerelateerd aan het aantal inwoners per eiland, in combinatie met het aantal voortijdig schoolverlaters.

Autoriteit persoonsgegevens en Commissie toezicht bescherming persoonsgegevens BES

Zowel de Autoriteit persoonsgegevens (AP) als de Commissie toezicht bescherming persoonsgegevens BES (CBP BES) hebben geen inhoudelijke reactie gegeven. Bij de concepten voor de lagere regelgeving zal er opnieuw om advies worden gevraagd, omdat het oogmerk van dit wetsvoorstel is om met bijbehorende lagere regelgeving het register onderwijsdeelnemers (ROD), bestaande uit basisgegevens, verzuimgegevens, vrijstellingsgegevens en diplomagegegevens, ook van toepassing te doen zijn in Caribisch Nederland. Tot nu toe is alleen voor Bonaire de verwerking van basisgegevens wettelijk geregeld.

Adviescollege toetsing regeldruk

Het ATR onderschrijft de noodzaak van het wetsvoorstel en ziet geen minder belastende alternatieven. Wel vraagt het adviescollege om duidelijke doelen voor de toekomstige evaluatie te stellen. Ook adviseert het college om beter toe te lichten wat de gevolgen van het wetsvoorstel zijn voor het hulpaanbod als het

Datum
3 maart 2025

gaat om voortijdig schoolverlaten. Tot slot is geadviseerd de regeldruk inzichtelijk te maken volgens de daarvoor aanbevolen methodiek.

De memorie van toelichting is hierop verduidelijkt. De precieze gevolgen voor het hulpaanbod bij vsv-beleid zijn overigens niet op wetsniveau vooraf te beschrijven, omdat dat afhangt van diverse factoren, zoals de feitelijke hulpbehoefte, het eilandelijk maatregelenpakket en de samenwerking in de keten op het eiland.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

n.v.t.

BIJLAGE

Achtergrondinformatie

Ontstaansgeschiedenis specifieke BES-wetgeving

In 2010 werd het land Nederlandse Antillen opgeheven en werden de eilanden Bonaire, Sint Eustatius en Saba als bijzondere gemeenten (formeel openbare lichamen) onderdeel van Nederland.

In de aanloop daarnaartoe werd door alle verschillende ministeries onderzocht in hoeverre de bestaande Nederlands Antilliaanse wet- en regelgeving na de constitutionele overgang vooralsnog van toepassing kon blijven. Ten aanzien van onderwijs werd geconstateerd dat de kwaliteit van het onderwijs op de eilanden zorgelijk was en niet naar voor het kabinet aanvaardbare maatstaven.³ Om die reden is nieuwe onderwijswetgeving in het leven geroepen die in grote mate gemodelleerd werd naar de Europees Nederlandse onderwijswetgeving.

Voor elke onderwijssector werd specifieke BES-wetgeving ingevoerd waarin de kaders van de Europees Nederlandse wetgeving op hoofdlijnen werden gevolgd maar bepalingen op diverse onderdelen afwijkend zijn geregeld of nog niet in werking zijn getreden. De gedachte hierachter was dat deze artikelen na verloop van tijd, als de onderwijskwaliteit op de eilanden was toegenomen, wel van toepassing verklaard zouden kunnen worden. Dit is echter om uiteenlopende redenen veelal niet gebeurd de afgelopen 15 jaren.

Bij de staatkundige wijziging werd op onderwijsterrein voor één landsverordening een uitzondering gemaakt: de Nederlands Antilliaanse "Landsverordening sociale vormingsplicht" werd behouden in het nieuwe stelsel. Op grond hiervan konden werkloze jongeren die zonder startkwalificatie (i.e. een diploma havo, vwo of mbo-2) uitgeschreven waren uit het onderwijs een traject aangeboden krijgen om alsnog een diploma te behalen, dan wel toch een goede plek op de arbeidsmarkt te kunnen vinden. De naam van deze landsverordening werd gewijzigd in Wet sociale kanstrajecten jongeren BES (SKJ). Gelet op het behoud van deze wet, waarmee de eilanden al bekend waren, werd invoering van andere wet- en regelgeving ten aanzien van het bestrijden van voortijdig schoolverlaten (vsv), zoals deze in Europees Nederland bestaat, niet nodig geacht.

WEB BES in de uitvoeringspraktijk

In 2021 stapten de scholen op de overwegend Engelstalige bovenwindse eilanden Saba en Sint Eustatius volledig over op de onderwijsinrichting en examens van de

³ Kamerstukken II 2009/10, 32419, nr. 3.

Caribbean Examinations Council (CXC). Vanaf dat moment wordt alleen op Bonaire nog beroepsonderwijs op grond van de WEB BES verzorgd.

De kwaliteit van het beroepsonderwijs op Bonaire is aanzienlijk toegenomen. Het onderwijs kan zich inmiddels in veel opzichten meten met het mbo in Europees Nederland. Een diploma mbo-4, verkregen op grond van de WEB BES, geeft toelatingsrecht tot het hbo in Europees Nederland.

Door een jarenlang beleid van legislatieve terughoudendheid (dat wil zeggen een beleid waarin BES-wetgeving met rust werd gelaten om de eilanden niet te veel te belasten) groeiden de WEB en de WEB BES verder uit elkaar. Gelet op de gelijkwaardigheid van het onderwijs en de diploma's leidden de verschillen in de wetten in toenemende mate tot onduidelijkheden en knelpunten in de uitvoering. Dit leidt bijvoorbeeld tot onduidelijkheden in hoeverre keuzedelen verplicht zijn en hoe examenonderdelen moeten worden beoordeeld voor het mbo in Caribisch Nederland. Daarnaast leidt het bestaan van twee wetten voor het beroepsonderwijs ertoe dat er soms wel voorzieningen in lagere regelgeving worden ontwikkeld voor Europees Nederland maar niet, vanwege de relatief kleine doelgroep en de extra uitvoeringslasten, voor Caribisch Nederland.

SKJ-wet in de uitvoeringspraktijk

In 2020 is de uitvoering van de SKJ-wet geëvalueerd door extern onderzoeksbureau Oberon. Op geen van de drie eilanden blijkt de uitvoering optimaal te verlopen. De openbare lichamen hebben de uit deze wet voortvloeiende taken ten aanzien van het in beeld brengen, oproepen en doorverwijzen van jongeren in onvoldoende mate opgepakt. Ook is de procedure omslachtig, waarbij de uitvoeringsorganisatie subsidie aanvraagt bij het openbaar lichaam en het openbaar lichaam vervolgens een specifieke uitkering aanvraagt bij OCW. De SKJ-trajecten zelf worden mogelijk wel goed uitgevoerd, maar aangezien er niet echt gemonitord en geëvalueerd wordt, is er geen goed inzicht in de uiteindelijke effectiviteit. Daarnaast wordt geconstateerd dat de wet zich beperkt tot werkloze jongeren die reeds uitgevallen zijn uit het onderwijs; een meer preventieve benadering, zoals in het Europees Nederlandse vsv-beleid juist uitgangspunt is, is daardoor op grond van de SKJ-wet niet mogelijk.

Pre-consultatie in het veld

In maart en april 2022 is in verkennende zin op de drie eilanden met alle betrokkenen (onderwijsaanbieders, gedeputeerden en ambtenaren van de openbare lichamen, onderwijszorg-centra, Raad onderwijs en arbeidsmarkt CN, SKJ-uitvoeringsorganisaties) uitvoerig gesproken over een mogelijke integratie van de BES-wetgeving (WEB BES en SKJ-wet) in de Europees Nederlandse wet- en regelgeving.

TER BESLUITVORMING

Aan: MOCW-via MPVO

**Middelbaar Beroeps
Onderwijs**

Van

Persoonsgegevens

Persoonsgegevens

Datum

15 juni 2022

Referentie

32824639

Bijlagen

nota

Wetsvoorstel integratie BES-wetgeving in de Wet educatie
en beroepsonderwijs

Aanleiding

Het naast elkaar bestaan van twee op veel onderdelen verschillende wetten voor educatie en beroepsonderwijs (mbo) – één voor Europees Nederland (de Web) en één voor Caribisch Nederland (de Web BES) – leidt in toenemende mate tot onduidelijkheden en knelpunten in de uitvoering. De afgelopen periode is daarom met het veld verkend in hoeverre het wenselijk en mogelijk is de specifieke BES-wetgeving voor het beroepsonderwijs te integreren in de Web en zodoende tot eenduidige wet- en regelgeving voor het beroepsonderwijs te komen. Tevens is bezien of ook de Wet sociale kanstrajecten jongeren BES (SKJ-wet) kan komen te vervallen door de in Europees Nederland bestaande wet- en regelgeving ten aanzien van voortijdig schoolverlaten (vsv) ook van toepassing te verklaren op de BES-eilanden. Dit vsv-beleid is in Europees Nederland in drie wetten vastgelegd: de Web, de Wvo en de Wet op de expertisecentra (Wec).

Geadviseerd besluit

U wordt geadviseerd in te stemmen met het ontwikkelen van een wetsvoorstel waarin de Web BES en de SKJ-wetgeving in de Web en Wvo 2020 geïntegreerd worden.

Kernpunten

- Met de invoering van het Engelstalige onderwijs op Saba en Sint Eustatius waarbij de onderwijsinrichting en examens van de Caribbean Examinations Council (CXC) worden gevolgd, geldt de Web BES feitelijk alleen nog op Bonaire.
- Onder andere door legislatieve terughoudendheid ten aanzien van de BES-wetgeving enerzijds en meerdere wetswijzigingen per jaar in de Europees Nederlandse wetgeving anderzijds, zijn de Web en de Web BES steeds verder uit elkaar gegroeid.
- Het beroepsonderwijs op Bonaire is ten opzichte van de situatie in 2010 qua kwaliteit en uitvoering juist sterk naar het Europees Nederlandse onderwijs toegegroeid. Het verschil in wetgeving voor in feite hetzelfde onderwijs leidt tot vragen en knelpunten in de uitvoering op Bonaire.
- Daarnaast zijn er diverse subsidieregelingen en voorzieningen in Europees Nederland die hun juridische grondslag alleen in de Web en niet ook in de Web BES vinden. Hierdoor kunnen scholen, studenten, bedrijven en openbare

lichamen op de BES-eilanden geen beroep doen op deze voorzieningen. Deze ongelijkheid is onwenselijk en ook niet in lijn met het kabinetsstandpunt "comply or explain" waarmee besloten werd dat in principe maatregelen en voorzieningen in Europees Nederland ook in Caribisch Nederland dienen te gelden, tenzij de problematiek waarvoor de maatregelen of voorzieningen een oplossing beogen, in de Caribische context niet speelt dan wel er door middel van specifieke regelgeving vergelijkbare voorzieningen in Caribisch Nederland worden gerealiseerd.

- Een wetsherziening ten einde de Web BES weer meer in lijn te brengen met de Web, zou een mogelijke optie kunnen zijn om de knelpunten op te lossen. Echter, dan blijven er ook in de toekomst nog steeds twee verschillende wetten die allebei onderhoud vragen. Dit levert meer uitvoeringslasten op.
- Voorgesteld wordt de Web BES niet te herzien, maar te integreren in de Web. Het uitgangspunt bij deze integratie is dat de Web zoveel mogelijk van toepassing wordt verklaard, tenzij de specifieke context op Bonaire noopt tot een afwijking van de wet. Deze afwijking kan dan in de Web zelf worden opgenomen.
- Tevens wordt voorgesteld om in dit wetstraject ook de SKJ-wet, die blijkens een externe evaluatie in 2020 in de uitvoering ook een aantal knelpunten kent, mee te nemen. Het uitgangspunt is dat ook in Caribisch Nederland een beleid gaat ontstaan waarbij openbaar lichaam en onderwijs samenwerken bij het voorkómen en bestrijden van vsv. Dit moet dan worden geregeld in de Web en de Wvo 2020.
- Met dit wetstraject volgt het beroepsonderwijs de stap die in het voortgezet onderwijs reeds gezet is. Met ingang van augustus 2022 is de Wvo BES geïntegreerd in de Wvo 2020.

Toelichting

Ontstaansgeschiedenis specifieke BES-wetgeving

- In 2010 werd het land Nederlandse Antillen opgeheven en werden de eilanden Bonaire, Sint Eustatius en Saba als bijzondere gemeenten onderdeel van Nederland.
- Qua wet- en regelgeving werd door de verschillende ministeries onderzocht in hoeverre de bestaande Nederlands Antilliaanse wetten na de constitutionele overgang voornamelijk van toepassing konden blijven. Ten aanzien van onderwijs werd geconstateerd dat de kwaliteit van het onderwijs op de eilanden zorgelijk was en niet naar voor het kabinet aanvaardbare maatstaven.¹ Om die reden is nieuwe onderwijswetgeving in het leven

¹ Kamerstukken II 2009/10, 32419, nr. 3.

geroepen die in grote mate gemodelleerd werd aan Europees Nederlandse onderwijswetgeving.

- Voor elke onderwijssector werd specifieke BES-wetgeving ingevoerd waarin de kaders van de Europees Nederlandse wetgeving op hoofdlijnen werden gevolgd maar diverse artikelen de status “nog niet in werking getreden” kregen. De gedachte hierachter was dat deze artikelen na verloop van tijd, als de onderwijskwaliteit op de eilanden was toegenomen, wel van toepassing verklaard zouden kunnen worden.
- Voor één wet werd een uitzondering gemaakt: de Nederlands Antilliaanse landsverordening “Sociale Vormingsplicht (SVP)” werd behouden in het nieuwe stelsel. Op grond van deze wet konden werkloze jongeren die uitgeschreven waren uit het onderwijs zonder startkwalificatie (i.e. een diploma havo, vwo of mbo-2) een traject aangeboden krijgen om alsnog een diploma te behalen dan wel toch een goede plek op de arbeidsmarkt te kunnen vinden. Slechts de naam van deze wet werd gewijzigd in Wet sociale kanstrajecten jongeren BES (SKJ). Door deze wet, waarmee de eilanden al bekend waren, aan te houden werd invoering van andere wet- en regelgeving ten aanzien van het bestrijden van voortijdig schoolverlaten (vsv) zoals deze in Europees Nederland bestaat, niet nodig geacht.

Web BES in de uitvoeringspraktijk

- In 2021 stapten de scholen op de overwegend Engelstalige bovenwindse eilanden Saba en Sint Eustatius volledig over op de onderwijsinrichting en examens van de Caribbean Examinations Council (CXC). Vanaf dat moment wordt alleen op Bonaire nog beroepsonderwijs op grond van de Web BES verzorgd.
- De kwaliteit van het beroepsonderwijs op Bonaire is aanzienlijk toegenomen. Het onderwijs kan zich inmiddels in veel opzichten meten met het mbo in Europees Nederland. Een diploma mbo-4, verkregen op grond van de Web BES, geeft toelatingsrecht tot het hbo in Europees Nederland.
- Door een jarenlang beleid van “legislatieve terughoudendheid” (i.e. een beleid waarin BES-wetgeving met rust werd gelaten om de eilanden niet te veel te belasten) groeiden de Web en de Web BES verder uit elkaar. Gelet op de gelijkwaardigheid van het onderwijs en de diploma’s leiden de verschillen in de wetten in toenemende mate tot onduidelijkheden en knelpunten in de uitvoering. Een paar voorbeelden:

- (i) De herziene kwalificatiestructuur en de referentieniveaus voor taal en rekenen zijn in de Web BES nog niet in werking getreden. Instellingen op Bonaire bieden wel in Europees Nederland vastgestelde kwalificaties aan en gebruiken dan bij voorkeur de meest actuele kwalificaties die opgebouwd zijn op basis van de herziene kwalificatiestructuur (met een basisdeel, een profieldeel en keuzedelen). Dat roept uitvoeringsvragen op zoals:
 - Zijn keuzedelen verplicht?
 - In hoeverre tellen de generieke onderdelen taal en rekenen mee voor het diploma?
 - Mogen oude crebo's nog worden aangeboden als er inmiddels voor betreffende opleiding een nieuw crebo bestaat?
 - (ii) In de Web BES is het in aanmerking komen voor bekostiging van beroepsopleidingen anders geregeld dan in de Web. In feite kan elke instelling op de BES een aanvraag voor bekostiging doen. Gelet op de kleinschaligheid van het beroepsonderwijs op de eilanden is versnippering van het bekostigd beroepsonderwijs echter zeer onwenselijk en zou het beter zijn om, net als in de Web, wettelijk vast te leggen welke instellingen in aanmerking voor bekostiging komen.
 - (iii) Registratiesystemen als het register instellingen en onderwijs (RIO, per 1-1-2023 opvolger van het Crebo/Croho en Brin) en het register onderwijsdeelnemers (ROD) zijn nog niet uitgerold op de BES-eilanden. Deels heeft dit met technische ontwikkelingen en mogelijkheden te maken, maar deels blijkt ook de juridische grondslag voor een uitrol te ontbreken. Door het ontbreken van deze registratiesystemen bestaat er bij OCW momenteel nog nagenoeg geen informatie over studenten, studiesucces, verzuim en uitval. Uiteraard hebben de instellingen zelf wel de nodige informatie, maar deze wordt niet automatisch doorgegeven aan OCW.
- Daarnaast zijn in Europees Nederland diverse voorzieningen ontwikkeld die hun grondslag vinden in de Web maar niet in de Web BES. Als gevolg van die ontbrekende grondslag kunnen studenten, scholen, werkgevers en openbare lichamen ook geen beroep doen op deze voorzieningen. Voorbeelden zijn de Subsidieregeling praktijkleren op grond waarvan werkgevers in Europees Nederland subsidie kunnen ontvangen voor het in dienst hebben van een bbl-student. Of de educatiemiddelen welke de gemeenten in Europees Nederland ontvangen om volwasseneneducatie te kunnen faciliteren. Maar ook bij experimentenregelingen konden instellingen op de BES-eilanden soms niet meedoen omdat de regeling niet ook in de Web BES was opgenomen. Overigens zijn er ook diverse voorzieningen ontwikkeld die wel ook voor de BES gelden, het kan dus wel geregeld worden maar vergt altijd een paar extra stappen in wet- en regelgeving.

SKJ-wet in de uitvoeringspraktijk

- In 2020 is de uitvoering van de SKJ-wet geëvalueerd door extern onderzoeksbureau Oberon. Op geen van de drie eilanden blijkt de uitvoering optimaal te verlopen. De openbare lichamen hebben de uit deze wet voortvloeiende taken ten aanzien van het in beeld brengen, oproepen en doorverwijzen van jongeren niet opgepakt, de procedures waarin de uitvoeringsorganisatie subsidie aanvraagt bij het openbaar lichaam en het openbaar lichaam een specifieke uitkering aanvraagt bij OCW verlopen moeizaam, de SKJ-trajecten zelf worden mogelijk wel goed uitgevoerd maar aangezien er niet echt gemonitord en geëvalueerd wordt kan er niets gezegd worden over de uiteindelijke effectiviteit. Daarnaast wordt geconstateerd dat de wet zich beperkt tot werkloze jongeren die reeds uitgevallen waren uit het onderwijs; een meer preventieve benadering die in het Nederlandse vsv-beleid juist uitgangspunt is, is daardoor op grond van de SKJ-wet niet mogelijk.

Pre-consultatie in het veld

- In maart en april 2022 is op de drie eilanden met alle betrokkenen (mbo-instellingen, vo-scholen, openbare lichamen, onderwijs-zorg centra, de ROA CN, SKJ-uitvoeringsorganisaties) uitvoerig gesproken over een mogelijke integratie van de BES-wetgeving (Web BES en SKJ-wet) in de Europees Nederlandse wet- en regelgeving. Geconstateerd is dat er veel draagvlak bestaat voor dit voorstel, al ziet men ook nog wel een paar haken en ogen:
 - (i) De mbo-instellingen op Bonaire (de Scholengemeenschap Bonaire en het opleidingsonderdeel van het ziekenhuis Fundashon Mariadal) juichen eenduidige wetgeving en gelijkwaardigheid van mbo-onderwijs en mbo-diploma's toe. Wel bestaat met name bij de SGB zorg over hoe zij – als zeer kleine instelling – straks alle ontwikkelingen op het gebied van wet- en regelgeving, veranderende kwalificaties en dergelijke, bij kan houden. Ook geeft de SGB aan dat een deel van de studenten nog niet de in Europees Nederland geldende referentieniveaus voor de Nederlandse taal haalt. Aangezien de Wet referentieniveaus taal en rekenen op de BES niet geldt, kunnen deze studenten in de huidige situatie toch een diploma halen. Als de in Europees Nederland geldende referentieniveaus ook van toepassing op Bonaire worden, bestaat er een risico dat meer studenten dan nu uiteindelijk zonder diploma de school verlaten.
 - (ii) Alle partijen zien kansen wanneer het huidige SKJ-beleid wordt vervangen door een vsv-beleid waarin meer samengewerkt moet

Datum
15 juni 2022

gaan worden tussen de verschillende partijen en er ook aandacht komt voor een preventieve inzet om te voorkómen dat jongeren uitvallen. Hoe het vsv-beleid er in de toekomst uit moet gaan zien, of de openbare lichamen hun taken dan wèl op gaan (kunnen) pakken en wat één en ander betekent voor de verdeling van de financiële middelen zijn vragen die naast enthousiasme ook spanning met zich meebrengen.

Planning

- Ontwerpfase t/m oktober 2022
- November t/m januari 2023 internetconsultatie en uitvoeringstoetsen
- Februari 2023 cwizo
- Maart 2023 ministerraad
- April t/m juli 2023 advisering Raad van State
- Augustus tot medio september 2023 nader rapport
- Najaar 2023 behandeling in de Tweede Kamer
- Eerste kwartaal (met uitloop naar het tweede kwartaal) behandeling in de Eerste Kamer
- Vaststelling en publicatie van de wet in het Staatsblad
- Mogelijke inwerkingtreding 1 augustus 2024
- Indien onhaalbaar, dan inwerkingtreding per 1 januari (deels) of 1 augustus 2025.